

Posudek bakalářské práce

**Martin Schmied, Místo českých královských měst v politice Jana Lucemburského, 101 s.
(včetně obrazových a kartografických příloh)**

Jan Lucemburský bývá v dosavadní literatuře hodnocen rozporně. Dřívější bádání jeho vládu hodnotilo, pod vlivem Zbraslavské kroniky, v zásadě negativně. Vidělo v něm vlastně cizího panovníka, který do Čech přijížděl pouze pro vybírání panovnických daní, jejichž výnos potom „utratil“ kdesi v západní Evropě. V Čechách tak byl vnímán jako cizí panovník, který se s domácím prostředím nikdy nesžil. V posledních desetiletích však česká historiografie postupně dospěla k přehodnocení vlády tohoto panovníka a zdůrazňovala také jeho zásluhy například o expanzi tehdejšího českého státu. K tomuto trendu přispěla i školitelka posuzované práce – profesorka Lenka Bobková. Do těchto tendencí tak zapadá i bakalářská práce Martina Schmieda, který si vytkl za cíl zhodnotit a interpretovat politiku tohoto panovníka vůči českým královským městům. Nejde o téma zcela neznámé. Dílčím způsobem již bylo zpracováno Ivanem Hlaváčkem, Josefem Žemličkou a také Lenkou Bobkovou. V předkládané práci však bylo snahou provést skutečně detailní a pečlivou analýzu téměř 200 listinných dokladů, které se dotýkají vztahu tohoto panovníka a zkoumaných subjektů.

Po úvodní části následuje pojednání pramenů a literatury, kde autor dostatečným způsobem prezentuje materiálová východiska. Většina relevantních listin byla snesena Jaromírem Čelakovským do prvních dvou dílů edice *Codex iuris municipalis regni Bohemiae*. V druhé kapitole je nastíněn na základě dostupné literatury vznik a vývoj městského zřízení v českých zemích během 13. a počátku 14. století – pozornost je zde věnována stavebnímu vývoji, samosprávě a také městskému hospodářství. Předmětem zájmu zkoumání jsou zde, jak již naznačeno, česká královská města. Autor se ale velmi správně neomezil pouze na využití *CIM*, resp. množství městských příjemců, kteří sem tehdejšími editory byli zařazeni. Čelakovského *Codex* totiž nezahrnul několik dalších českých královských měst, která se již v jeho době nacházela mimo hranice Čech: 1) především Žitavu, jejíž příklon k Horní Lužici (jejíž součástí se posléze stala) se datuje až do doby husitské, 2) města kladské země (Kladsko, Bystřice, Radkov a Landek), neboť Kladsko bylo součástí Českého království – byť tento region postupně inklinoval ke Slezsku, státoprávně je v době předhusitské situace zcela jednoznačná. Důležitým momentem této práce je tak fakt, že autor pracuje skutečně se všemi

tehdejšími českými královskými městy (a nejen těmi, které se dnes nacházejí na našem území).

Ve třetí kapitole je prezentováno obsahové dělení písemností Jana Lucemburského, které byly adresovány zkoumaným příjemcům. I když se autor mohl opřít o některé starší pokusy o typologii této materie, po důkladném zvažování přikročil k vlastnímu dělení, které je přehledné a poměrně dobře vystihující realitu. Jen by neměla být zastřena skutečnost, jíž si je jinak autor nepochybně vědom, že řadu listin lze „škatulkovat“ jen obtížně, když jejich dispozice se vztahuje k mnoha různým oblastem městského života. K navrhované typologii lze vznést námitku jen u čtvrté skupiny – zástavní listiny – kam autor nepřesně řadí též udělování patronátu městských kostelů skrze panovníka (jemuž náleželo) jiným subjektům.

Nejobsáhlejší část práce představuje čtvrtá kapitola. Zde autor postupně vypočítává Janovy listiny směřované jednotlivým příjemcům. Pečlivou pozornost věnuje otázce geografického uskupení jednotlivých měst a provádí jejich pojednání v rámci určitých sevřených skupin. K tomu dochází za pomoci polohy měst na nejdůležitějších obchodních trasách. Dle tohoto hlediska tak také jednotlivá města hodnotí a člení. Tento přístup lze považovat rozhodně za oprávněný a liší se od leckdy anachronických pokusů, kdy jsou města členěna v zásadě podle moderních administrativních jednotek. K tomu lze doplnit, že tyto městské regiony a subregiony v podstatě odpovídají i středověkým krajům, tak jak se vyvíjely od druhé poloviny 14. století.

Závěrem autor shrnuje nejdůležitější zjištění, k nimž dospěl. Politiku Jana Lucemburského hodnotí jakožto vyspělou a především důležitou v tom ohledu, že umožnila českým královským městům dospět po všech stránkách. Snaží se též rekonstruovat i určitou panovníku koncepci ve vztahu ke zkoumaným subjektům. Důležité místo zaujímají také přílohy. Nachází se zde přehled zpracovávaných listin, pěkně a přehledně jsou vyhotoveny mapy, které mimo jiné podporují členění měst do zmíněných regionálních skupin.

Celkově se práce vyznačuje velmi poctivou pramennou analýzou a podrobným uchopením problematiky. Byť se autor nevyvaroval některých problematických momentů (absence práce s literaturou k jednotlivým městům, vyrovnání se s Hlaváčkovou a Žemličkovou studií, podrobnější zpracování itineráře panovníka vzhledem k emisi jeho listin pro města), nejedná se o přehlédnutí zásadního charakteru a zpracování lze hodnotit pozitivně. Předkládána bakalářská práce v každém případě vyhovuje nárokům, které jsou na tato zpracování kladena, a proto ji doporučuji k obhajobě. V závislosti na jejím průběhu navrhuji hodnocení výborně či velmi dobře.

Příspěvek k diskusi:

Do jaké míry je adekvátní hovořit v pozdním středověku o koncepci panovníka ve vztahu k městům (nebo k jakýmkoli poddaným subjektům), když příslušná privilegia vznikala vždy z popudu budoucího příjemce. To je skutečnost, která je například v diskurzu diplomatiky jakožto pomocné vědy historické již poměrně dlouho přijata, nicméně historiografie ji nebere vždy v potaz. Jinými slovy se tedy můžeme ptát, zda měl panovník opravdu takový vliv na emisi zkoumaných privilegií, aby nás to mohlo opravňovat k jejímu označení jakožto koncepci?

V Praze 14. června 2017

Mgr. Tomáš Velička, Ph.D.